

Mottagare
Barn- och
utbildningsnämnden

Reviderad förskole- och grundskoleplan 2026–2035

Sammanfattning av rapporten

Denna rapport är en revidering av ”Reviderad förskole- och grundskoleplan 2025–2034” utifrån nya befolkningsprognoser från kommunstyreselförvaltningen. Jämfört med förra årets plan prognostiseras ett minskat antal elever i åldersgrupperna 6-12 år och 13-15 år. Även antalet 1-5 åringar prognostiseras att minska de närmsta åren men sedan öka igen för att ligga över dagens nivå år 2032 och framåt. Barn- och utbildningsnämndens lokalbehov förutsätter att underhåll av lokaler sköts på ett sätt som främjar god ekonomisk hushållning, idag påverkas verksamheterna i stor utsträckning av lokaler med eftersatt underhåll, läs mer under avsnitt 2.8.6.

Följande behov identifierats i denna rapport:

Förskola: En lösning för situationen för Öxnered förskola är akut då lokalerna inte kan användas och modulerna behöver ersättas. Även förbud att bedriva verksamhet i Dalaborgsparkens lokaler samt en prognostiserad framtida befolkningsökning i Öxnered gör att behoven inom området är stora. Arbete pågår med en förstudie för att kartlägga ytterligare behov av förskoleplatser i centrala Vänersborg under prognosperioden. Utifrån befolkningsprognosen kan det runt år 2029/2030 behövas nya förskoleplatser i området. När det gäller Dalsland är det tidigare utredda behovet av ett utökat antal platser i området osäkert utifrån den senaste befolkningsprognosen. Brålanda förskolas moduler behöver långsiktigt ersättas med permanenta platser och externt inhyrda lokaler (Equmeniakyrkan) för Frändefors förskola behöver ersättas på grund av förbud att bedriva verksamhet i lokalerna från och med 1 januari 2029.

Grundskola och anpassad grundskola årskurs F-6: Antalet grundskoleplatser förväntas vara tillräckliga under planeringsperioden utifrån befolkningsprognosen som visar en marginell minskning av antalet barn. Organiseringen av grundskolorna kommer att behöva ses över utifrån befolkningsprognosen och det flertalet tillfälliga moduler som idag används av grundskolorna. Mariedalskolan är i behov av en ny idrottshall som är dimensionerad för grundskolans storlek och tillgänglig för alla elever. Barn- och utbildningsförvaltningen behöver fortsatt följa utvecklingen av antalet elever i anpassad grundskola för att säkerställa att det finns lokaler efter behov. För Dalslandsområdet behöver lokalkapaciteten utökas på Brålanda skola i enlighet med tidigare utredning angående Brålanda skola. Den elevökning som prognostiseras för Skerruds skola behöver analyseras och beaktas i samband med utökad lokalkapacitet på Brålanda skola. På Frändeskolan krävs i närtid stora underhållsåtgärder för att komma till rätta med arbetsmiljön för både elever och personal, lokalutnyttjandet kommer att ses över tillsammans med lokalerna på Dalboskolan.

Grundskola och anpassad grundskola årskurs 7–9: Antalet grundskoleplatser i centrala Vänersborg bedöms som tillräckliga under planeringsperioden utifrån befolkningsprognos. Organiseringen av de tre grundskolorna i området kommer att behöva ses över utifrån befolkningsprognosen om ett minskat antal elever. Även i Dalsland är antalet grundskoleplatser i området tillräckliga under planeringsperioden utifrån befolkningsprognos. Lokalutnyttjandet kommer att ses över tillsammans med lokalerna på Frändeskolan. Barn- och utbildningsförvaltningen behöver fortsatt följa utvecklingen av antalet elever i anpassad grundskola för att säkerställa att det finns lokaler efter behov.

Sofia Bråberg
Förvaltningschef

Innehållsförteckning

1	UPPDRAG	5
1.1	UPPDRAGSBESKRIVNING	5
1.2	MÅL OCH SYFTE	5
1.3	UNDERLAG OCH METOD	5
2	INLEDNING	5
2.1	BAKGRUND	6
2.2	ATT BYGGA BORT BARRIÄRER	6
2.3	ATT VARA STRATEGISK OCH PROAKTIV	6
2.4	STÖRRE OCH MINDRE ENHETER	7
2.5	VAD SÄGER LAGARNA?	8
2.6	BARNPERSPEKTIV	8
2.7	LOKALER FÖR BARN- OCH ELEVVÄLSÄND	8
2.8	PÅGÅENDE PROCESSER SOM PÅVERKAR LOKALBEHOVET	9
2.8.1	<i>Fler förskoleplatser på Onsjo</i>	9
2.8.2	<i>Fler förskoleplatser i Brålanda</i>	9
2.8.3	<i>Idrottshall Mariedalskolan</i>	9
2.8.4	<i>Uppsagda lokaler</i>	10
2.8.5	<i>Utökning hos Fridaskolan i Vänersborg</i>	10
2.8.6	<i>Stort underhållsbehov och förbud att bedriva verksamhet i vissa lokaler</i>	10
2.9	EN KOMMENTAR OM BEFOLKNINGSPROGNOSEN	11
3	ANALYS	12
3.1	ÄNDAMÅLSENLIGA LOKALER PÅ RÄTT PLATS VID RÄTT TIDPUNKT	12
3.2	FÖRSKOLOR	12
3.2.1	<i>Förskolor Centrala Vänersborg</i>	13
3.2.2	<i>Förskolor Dalsland</i>	14
3.2.3	<i>Förskolor Öxnered/Blåsut/Väne-Ryr</i>	15
3.2.4	<i>Förskolor Onsjo</i>	16
3.2.5	<i>Förskolor Vargön</i>	17
3.2.6	<i>Förskola Mulltorp</i>	18
3.3	FÖRSKOLEKLASS TILL ÅRSKURS 6	18
3.3.1	<i>Grundskolor årskurs F-6, Centrala Vänersborg</i>	19
3.3.2	<i>Grundskolor årskurs F-6, Dalsland</i>	20
3.3.3	<i>Grundskola årskurs F-6, Onsjo</i>	22
3.3.4	<i>Grundskolor årskurs F-6, Vargön</i>	22
3.3.5	<i>Grundskola årskurs F-6, Mulltorp</i>	23
3.3.6	<i>Grundskolor årskurs F-6, Öxnered/Blåsut</i>	24
3.4	ÅRSKURS 7 TILL 9	25
3.4.1	<i>Grundskolor årskurs 7–9, centrala Vänersborg</i>	25
3.4.2	<i>Grundskola årskurs 7–9, Dalsland</i>	26
4	SLUTSATS: BEHOV AV ÅTGÄRDER	26
5	BILAGOR	29
6	REFERENSER	29

1 Uppdrag

1.1 Uppdragsbeskrivning

Enligt kommunens lokalförsörjningspolicy (beslutad av kommunfullmäktige 2020-04-15, §52) är nämnderna ansvariga för att beskriva och framföra sina lokalbehov i enlighet med riktlinjer för lokalförsörjningen. Alla nämnders lokalbehov ska sedan samlat redovisas i ett lokalförsörjningsunderlag som fastställs av kommunstyrelsen (Riktlinjer för lokalförsörjning, beslutade av kommunstyrelsen 2020-03-25, §56).

Kommunens behov av pedagogiska lokaler finns senast presenterat i ”Reviderad förskole- och grundskoleplan 2025–2034”. Denna togs fram av barn- och utbildningsförvaltningen och beslutades av barn- och utbildningsnämnden i oktober 2023 (BUTN 2023/93, §75). Planen ska revideras varje år för att vara aktuell och denna utredning är den reviderade utgåvan. Planen ska utgöra underlag för det kommungemensamma lokalförsörjningsunderlaget.

Uppdraget för denna utredning har omfattat att ta fram en nulägesbeskrivning som omfattar befintliga lokaler samt beslutade planer och projekt under genomförande. Till nulägesbeskrivningen hör bland annat lokalernas kapacitet, ändamålsenlighet, kostnad samt faktiskt antal barn och elever, se bilaga 1.

Därtill har uppdraget omfattat en behovsbedömning som bygger på en analys av nulägesbeskrivningen och befolkningsprognoser från kommunstyrelseförvaltningen från våren 2024.

1.2 Mål och syfte

Utredningen ska resultera i en rapport där det tydligt framgår vilka lokalbehov som barn- och utbildningsförvaltningen har för åren 2026–2035. Syftet med utredningen är att revidera lokalbehovet för alla områden i kommunen när det gäller förskola, årskurs F-6 och årskurs 7–9. Syftet är således *inte* att presentera färdiga åtgärdsförslag utan att peka på behov. Tanken är att när behoven har analyserats ska fördjupade utredningar genomföras enligt kommunens lokalförsörjningsprocess, för att konkreta och prissatta förslag på hur problemen ska lösas ska kunna presenteras. I vilken takt problemen åtgärdas styrs ytterst av ekonomin. I många fall kan inte åtgärder genomföras om inte investeringsmedel och/eller ramökning tilldelas.

1.3 Underlag och metod

Underlaget för utredningen har hämtats från samhällsbyggnadsförvaltningen. Underlag har till stor del också hämtats från ”Reviderad förskole- och grundskoleplan 2025–2034”.

Befolkningsprognoser har tillhandahållits från kommunstyrelseförvaltningen våren 2024 och dessa har analyserats utifrån de modeller som beskrivs i bilaga 2. Befolkningsprognoserna tar endast hänsyn till folkbokförda medborgare i kommunen och innefattar alltså inte de personer som bor i kommunen men som inte är folkbokförda här, exempelvis asylsökande.

Asylsökande har rätt att ta del av både förskola och grundskola/anpassad grundskola. Antalet asylsökande är svårt att prognostisera. Det är dock viktigt att de barn som idag finns i Vänersborgs kommun räknas in i de analyser som ska ligga till grund för framtida behov.

2 Inledning

Målbilden för pedagogiska lokaler är att ha ändamålsenliga lokaler på rätt plats, vid rätt tid och till en rimlig kostnad.

Behoven gällande lokaler utgår från efterfrågan på den kommunala förskolan och grundskolan. I Vänersborg finns även fristående förskolor och grundskolor som drivs av

enskilda huvudmän samt enskild pedagogisk omsorg. Hur dessa huvudmän utvecklar sin verksamhet påverkar behoven för den kommunala verksamheten. Drar de enskilda huvudmännen ner på antalet platser kommer sannolikt efterfrågan på platser och behoven inom den kommunala verksamheten att öka. Om de enskilda huvudmännen ökar antalet platser är det sannolikt att behoven och efterfrågan på den kommunala verksamheten minskar. Denna utveckling är svår att förutse men det är viktigt att ta med sig att de enskilda huvudmännens utveckling påverkar behoven kommande år.

2.1 Bakgrund

Ett av kommunens viktigaste ansvarsområden är att tillgodose behovet av barnomsorg och att bedriva undervisning för de barn och ungdomar som bor i Vänersborg. För att kommunen ska kunna fullfölja sitt uppdrag måste det finnas lokaler att bedriva verksamhet i. Förskolor och grundskolor har en mycket viktig roll i den fysiska planeringen eftersom placering av verksamheterna berör varje barnfamiljs vardag. Avståndet till bostäder och möjligheter att ta sig till och från förskolan och/eller grundskolan får därför en central betydelse. Samtidigt är det ett flertal andra faktorer som måste beaktas vid planering av dimensionering och placering av förskolor och grundskolor. I texten nedan beskrivs faktorer som är viktiga att beakta.

2.2 Att bygga bort barriärer

Utbildningen i förskolan och grundskolan ska vara kompensatorisk. Hänsyn ”ska tas till barns och elevers olika behov” och utbildningen ska ”uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen” (Skollagen 1 kap. 4 §, andra stycket). Boendesegregation och andelen nyanlända i kombination med det fria skolvalet är två faktorer som spelar stor roll för de stora resultatskillnader vi ser mellan grundskolor idag (Bunar, 2015).

I Vänersborgs kommun finns det stora skillnader i områdenas socioekonomiska status och resultaten skiftar mellan förskolor och grundskolor. Förutsättningar som påverkar elevernas resultat är exempelvis föräldrarnas utbildningsbakgrund. Detta kan till viss del uppvägas av en elevsammansättning med barn och elever från olika bakgrunder. I främjandet av en elevsammansättning med barn och elever från olika socioekonomisk bakgrund är förskolorna och grundskolornas geografiska placering viktig (Böhlmark, Holmlund, & Lindahl, 2015; Västra Götalandsregionen, 2016).

I Vänersborg finns förskolor och grundskolor i de olika kommundelarna. I de fall då bostadsområden avgränsas av större huvudgator, järnväg eller vatten kan placeringen leda till att enbart barn och elever från det närområdet nyttjar förskolan eller grundskolan. En fördel med att vara en mindre kommun är att de fysiska barriärerna inte är lika påtagliga. Det finns en geografisk möjlighet att placera grundskolor strategiskt för att påverka upptagningsområdet för grundskolor. Grundskolan närmast hemmet är fortfarande en viktig aspekt när vårdnadshavare väljer grundskola för sina barn. När vi planerar för det framtida Vänersborg är målsättningen att minska och förebygga barriärer, vilket kan bidra till bättre närhet och kortare avstånd till förskolor och grundskolor. Detta kan främja förskolan och grundskolan som en mötesplats genom att skapa goda förutsättningar för en inkluderande och kompensatorisk förskola och grundskola och bidra till ökade kunskapsresultat.

2.3 Att vara strategisk och proaktiv

För att tillgodose det ökade behovet av förskole- och grundskoleplatser för några år sedan hyrdes moduler in för att kunna placeras ut i närheten av befintliga enheter. Moduler är en bra lösning på kort sikt på grund av dess flexibilitet, de kan flyttas och anpassas beroende på barn- och elevunderlag. Men det är inte en långsiktig lösning, utan de behöver byggas bort

över tid om behovet är varaktigt, då de har en begränsad livslängd. Modulerna består också enbart av klassrum, vilket leder till brist på ämnessalar, plats i matsalar och idrottshallar. I dagsläget har Vänersborgs kommun moduler på flera av grundskolorna för årskurs F-6 och ser hela tiden över om moduler kan tas bort eller ersättas på annat sätt.

Vid planering av nya bostäder är det viktigt att analysera om de medför ett behov av nya förskolor och grundskolor för att undvika tillfälliga och kostsamma lokallösningar.

Inom stadsplanering är en viktig aspekt att staden utvecklas med fokus på social och ekologisk hållbarhet. En del i detta är att i stället för att exploatera nya områden förtäta redan exploaterade områden. För förskolan och grundskolan innebär det ett ökat behov av förskole- och grundskoleplatser men ibland utan möjlighet att bygga till befintliga enheter på ett bra sätt. För att kunna ha en hållbar utveckling genom förtätning krävs det därför att även behovet av mer yta för förskola och grundskola beaktas. När barnfamiljer ska välja vilken stad de ska flytta till kan en förskola eller grundskola i närheten av bostaden vara en viktig faktor vid val av område.

Om nya förskolor och grundskolor byggs för att möta en växande befolkning är det viktigt att lokalerna är flexibla. Förskolan och grundskolan är liksom resten av samhället i ständig förändring vilket måste avspeglas i hur förskolor och grundskolor byggs. Undervisning är under konstant utveckling och därför behöver lokalerna kunna anpassas till andra typer av undervisningssätt. Ett exempel är att tidigare var utgångspunkten att all undervisning (förutom idrott och hälsa och hem- och konsumentkunskap) bedrevs i klassrummet, men idag finns det ett behov av att bedriva undervisning i mindre grupper. Det finns därför ett behov av att vid uppförande av nya grundskolor, samt upprustning av gamla, ha i beaktande att skapa utrymmen i grundskolorna som är flexibla för att underlätta anpassningar till nya undervisningssätt. Att bygga flexibelt är dock dyrare och behovet måste bedömas för varje enskilt projekt.

2.4 Större och mindre enheter

En fråga som är aktuell vid utbyggnader och nybyggnationer av förskolor och grundskolor är vad som är en lämplig storlek på enheten. I Vänersborgs kommun finns både större och mindre grundskolor, där den största enheten har drygt 500 elever och den minsta har 17 elever. I Vänersborgs kommun finns 17 kommunala grundskolenheter höstterminen 2024.

En större enhet kan skapa en mer flexibel och stabil organisation, gör det lättare att rekrytera personal samt kan främja en heterogen barn- och elevsammansättning. En större enhet har också större effektivitet sett ur ett ekonomiskt perspektiv, genom vissa stordriftsfördelar.

För förskolorna har barn och- utbildningsnämndens beslutat om principen ”Färre, större och strategiskt belägna förskolor” (Förskolespåret, 2012). Syftet med principen är att höja kvaliteten och att få färre enheter som är mindre beroende av demografiska förändringar i närmiljön och mer anpassade för förändringar. En större förskola beräknas därmed kunna hålla en högre kvalitet på verksamheten och vara effektivare.

Däremot är det fördelaktigt att organisera förskolan i mindre grupper än vad som ofta görs idag. Barngruppernas storlek har betydelse för barns trygghet, utveckling och lärande. Enligt Skolverket kan ett riktmärke för barn mellan ett och tre år för barngruppens storlek vara 6–12 barn. För barn mellan fyra och fem år kan ett riktmärke vara 9–15 barn. Det är flera faktorer som påverkar vad som kan betraktas som en lagom stor barngrupp. När man planerar barngruppers storlek och sammansättning är det viktigt att väga in personalens kompetens, personaltäthet, sammansättning och antal barn i grupperna samt inne- och utemiljön (Skolverket, 2019).

2.5 Vad säger lagarna?

I skollagen 2 kap 35§ stipuleras att ”för utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas”. Vidare framgår det av skollagen 5 kap 3§ att ”Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen”. För förskolan skrivs det att ”Huvudmannen ska se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen även i övrigt erbjuds en god miljö.” (Skollagen 8 kap 8§).

2.6 Barnperspektiv

I enlighet med barnkonventionen ska barnets bästa beaktas vid alla beslut som rör barn. Vid beslut om ny-, om- eller tillbyggnation av förskola eller grundskola måste därför ett barnperspektiv tas i beaktande.

Denna utredning syftar inte till att göra några begränsningar för barn och elever utan är snarare ett underlag för att förbättra localsituationen på våra förskolor och grundskolor. Det blir därför svårt att uttala sig om konsekvenser för barn utan att veta när, var och hur förändringar i verksamheten kan tänkas ske. Däremot går det att ha en uppfattning om vad som händer om åtgärder inte vidtas.

Några av grundskolorna i kommunen är byggda för att undervisning ska bedrivas i klassrum och därmed byggda utan grupprum till klassrummen samt andra utrymmen som möjliggör undervisning i mindre grupper. Avsaknaden av dessa mindre lokaler kan göra det svårare att tillgodose behoven hos eleverna. Utifrån ett barnperspektiv är skolans lokaler elevernas arbetsmiljö, vilket innebär att arbetsmiljölagens krav gäller. Arbetsmiljön ska vara tillfredställande med hänsyn till arbetets natur och arbetsförhållandena ska anpassas till människors olika förutsättningar i fysiskt och psykiskt avseende (arbetsmiljölagen 1977:1160, kap 2). Detta ställer krav på att lokaler utformas så att de anpassas efter de olika behov som finns. Behov av att ha undervisning i mindre sammanhang är viktigt för att *alla* elever ska kunna tillförsäkras en skol- och lärmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Läroplan och timplan matchar inte alltid med befintliga lokalresurser och konsekvensen blir då att elever får åka till andra grundskolor för att få den undervisning som de har rätt till. Byte av skolmiljö under dagen kan upplevas som otryggt för eleverna speciellt i de yngre åldrarna. Skoldagarna kan också bli längre på grund av avstånden till lokalerna.

2.7 Lokaler för barn- och elevhälsan

Liksom behov av varierade undervisningslokaler krävs också lämpliga lokaler för barn- och elevhälsans olika kompetenser. Barn- och elevhälsan består av kompetenser samlade kring barn och elever och ska främja såväl medicinska, psykologiska, specialpedagogiska som sociala insatser. Lokalerna ska helst ligga samlade, för bästa samarbete, för skolsköterska, skolläkare, psykolog, logoped och kurator. Enligt Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), 5 kap 2§ gäller att ”Där det bedrivs hälso- och sjukvård ska det finnas den personal, de lokaler och den utrustning som behövs för att god vård ska kunna ges”.

Barn- och elevhälsan i Vänersborgs kommun är centralt organiserad och varje år görs en fördelning där varje professionsgrupp delas upp på förskolor och grundskolor efter behov och stadie. En psykolog kan således vara riktad till en eller flera grundskolor, men inom samma stadie. I Vänersborgs kommun är grundskolorna F-6 ofta organiserade i mindre enheter vilket gör det svårt att ha en profession riktad enbart till en grundskola. Därför kan en skolsköterska till exempel vara riktad till både Brålanda skola och Frändeskolan. Inom verksamheten årskurs 7-9 är organiseringen sådan att det tillåter att fler professioner har en skola att förhålla

sig till. Skolkurator och skolsköterska är två sådana professioner som har placering på en skola inom årskurserna 7-9.

Ur ett barn- och elevhälsoperspektiv är det centralt att lokalerna är tillgängliga och lätta att nå för alla samt att det är tydligt skyltat med information om arbetstider och mottagningstider. Lokalerna behöver vara utformade med ljudisolerade dörrar så att samtal som förs i lokalen inte kan uppfattas av obehöriga. För skolsköterskelokalerna behöver det finnas exempelvis rinnande vatten, tvättställ och diskbänk. Precis som för övriga utrymmen på grundskolorna såsom grupprum, utrymme för fritidshemmet, möteslokaler är även utrymmena för barn- och elevhälsan begränsade och många gånger upplevs lokalerna som för få i förhållande till de behov som finns. Ofta är utrymmena obefintliga vilket gör att till exempel kuratorssamtal hålls i slöjdsal och källarutrymmen, där behov och krav på avskildhet och ljudisolering många gånger inte går att leva upp till. För vissa kategorier inom barn- och elevhälsan är behovet av anpassade lokaler inte lika stort, exempelvis för mobila skolteamet där det varierar över tid vilka enheter man har ärenden på eller för logopedier som arbetar konsultativt gentemot högstadieskolorna.

Vid ny-, om- och tillbyggnationer behöver ett barn- och elevhälsoperspektiv finnas med eftersom det är en viktig del av det systematiska kvalitetsarbetet för att stärka barns och elevers lärande och hälsa.

2.8 Pågående processer som påverkar lokalbehovet

2.8.1 Fler förskoleplatser på Onsjö

Skördegatans förskola på Onsjö byggs ut med två avdelningar, projektet pågår under 2024 och 2025. Genom att bygga ut Skördegatans förskola kommer modulen som idag står på förskolegården att tas bort. Modulen har tillfälligt bygglov fram till 2025 och har då stått i 15 år vilket är maxtiden för tillfälligt bygglov (BUTN 2020/147, 2021-10-18, §66). I samband med utbyggnationen kommer ett omfattande underhållsarbete ske i hela den befintliga förskolebyggnaden. För barn- och utbildningsnämnden är det väsentligt att Skördegatans förskola totalrenoveras enligt plan, dels för att komma till rätta med tidigare fuktproblematik, dels för att barn- och utbildningsnämnden samtidigt investerar i att bygga ut förskolan.

2.8.2 Fler förskoleplatser i Brålanda

Samhällsbyggnadsförvaltningen har genomfört en lokalplanering för att bygga ut Brålanda förskola med cirka 4 avdelningar. Efter utbyggnaden kan de tillfälliga modulerna tas bort och det blir då *netto* 2 nya avdelningar i Brålanda (BUTN 2020/147, BUN 2021-01-18, §7). I arbetet med att ändra detaljplanen för att kunna bygga ut förskolan har vissa svårigheter uppstått på grund av den biobränslepanna som står på en fastighet intill förskolan. De nya befolkningsprognoserna för Brålanda visar på ett minskat antal barn i åldern 1-5 år jämfört med tidigare prognoser som visade att det finns ett behov av att tillskapa fler förskoleplatser i Brålanda. Läs mer i avsnittet nedan om Dalsland.

2.8.3 Idrottshall Mariedalskolan

Barn- och utbildningsnämnden beslutade i december 2022 om att föreslå samhällsbyggnadsnämnden att starta lokalplanering för byggnation av ny idrottshall i Mariedalskolan (BUTN 2022/125, BUN 2022-12-19, § 97). I förstudien som ligger till grund för beslutet framgår att den befintliga idrottssalen som är lokaliserad i källarplan med bristande utrymningsvägar innebär att undervisning inte kan bedrivas i idrottssalen för alla elever på Mariedalskolan. Elever i anpassad grundskola kan på grund av bristande utrymningsvägar idag inte ha sin undervisning i idrottssalen. Lokalbrist leder till att alla

klasser inte får lektioner i idrottshall utifrån behov och det faktum att hallytan är för liten innebär att det inte är möjligt med allsidig undervisning. Få och icke ändamålsenliga omklädningsrum och duschar innebär idag minskad otrygghet och bristande integritet för eleverna samt schemalägningsproblematik för personal. Alla elever ska kunna ha den idrott och hälsa som de har rätt till enligt läroplan och kursplan. Nu pågår ett arbete med att ändra detaljplanen för området för att möjliggöra byggnationen av idrottshallen.

2.8.4 Uppsagda lokaler

Barn- och utbildningsnämnden arbetar kontinuerligt med att se över behovet av inhyrda, tillfälliga lokaler som exempelvis moduler. Under 2025 kommer följande uppsägning att ske:

- Modul vid Skördegatan förskola kommer att sägas upp då förskolan byggs ut. Hyresavtalet för modulen på förskolan löper ut 2025-09-01.

Fler tillfälliga lokaler kan komma att sägas upp.

2.8.5 Utökning hos Fridaskolan i Vänersborg

Fridaskolan AB planerar att successivt utöka grundskolans verksamhet i Vänersborg i de lägre årskurserna. Fridaskolan startade utökningen höstterminen 2023 med att ta in ytterligare 20 elever i förskoleklassen och 17 elever i årskurs 4-6. Detta innebär att Fridaskolan kommer ta in 52 elever i förskoleklassen istället för 32 och 52 elever per årskurs i årskurs 4-6 där man tidigare har haft 32 elever i årskurs 4 respektive årskurs 5 medan man har haft 75 elever i årskurs 6. Den successiva ökningen av antalet elever i förskoleklassen innebär att fram till och med höstterminen 2026 kommer Fridaskolan att erbjuda 100 nya elevplatser. Detta kommer påverka efterfrågan på de kommunala grundskolorna och utvecklingen behöver följas då det är osäkert *vilka* kommunala grundskolor det kommer att påverka. Det är fortsatt en majoritet av barnen på Fridaskolan i årskurs F-6 som har boendeområde Centrum, Mariedal och Torpa/Tärnan.

2.8.6 Stort underhållsbehov och förbud att bedriva verksamhet i vissa lokaler

Det stora underhållsbehovet i de kommunala fastigheterna påverkar barn- och utbildningsnämndens verksamheter.

Huvudbyggnaden för Öxnered förskola är i stort behov av underhåll på grund av problematik med höga halter av mögelsporer och i dagsläget är hela den permanenta förskolebyggnaden evakuerad. Barn och personal har fått svåra symptom som astma, huvudvärk och näsblödningar etc. Företagshälsovården är inkopplad och det pågår en dialog mellan barn- och utbildningsförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen samt en politisk dialog hur man ska lösa problemet. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har lagt ett förbud på Öxnered förskola. Förbudet bygger på principen att vid misstanke om hälsorisker går man in och gör åtgärder för att säkerställa att olägenhet inte finns för de som vistas i byggnaden. När åtgärder gjorts och man kan visa att olägenhet inte längre finns slutar förbudet att gälla. Föreläggandet löper fram till 2026 då miljö- och hälsoskyddsnämnden kommer göra en ny bedömning om situationen och om olägenhet kvarstår kan ett förbud bli aktuellt (BUTN 2024/6). På grund av dessa omständigheter använder Öxnered förskola samtliga fyra klassrum i Öxnered skola som är anpassade för förskola och fler lokaler i skolan kommer att ställas om för att kunna användas till förskolan.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har beslutat om förbud att bedriva förskoleverksamhet i Dalaborgsparkens lokaler från 1 januari 2029 (BUTN 2024/6). Miljö- och hälsoskyddsnämnden skriver att ”sammanfattningsvis skapar den samlade effekten av slitage, lokalernas utformning och en låg städbarhet, ej optimal ventilation, indikationer på

fuktförekomst tillsammans med bakgrundsbuller en ohållbar inomhusmiljö, vilken på sikt riskerar att skapa långtgående hälsoeffekter hos de som brukar lokalerna. Lokalerna är inte byggda eller anpassade för att brukas kontinuerligt och därmed inte lämpade för förskoleverksamhet på grund av att de inte uppfyller kraven som ställs på utbildningslokaler ur ett hälsoskyddsperspektiv” (HÅLS.2023.1312). Barn- och utbildningsnämnden ser med största allvar på detta förbud och jobbar fortsatt tillsammans med samhällsbyggnadsnämnden för att underhålla lokalerna och samtidigt på en lösning för att kunna ersätta lokalerna i Dalaborgsparken.

Vidare har miljö- och hälskyddsnämnden beslutat om förbud att bedriva utbildningsverksamhet i Equmeniakyrkans lokaler intill Frändefors förskola från och med 1 januari 2029. Miljö- och hälsoskyddsnämnden skriver att ”Slitaget och lokalens trånga utformning, vilken försvårar städning, gör tillsammans med bristande ventilation och indikationer på fuktpåverkan och försämrad luftkvalitet att det skapas en ohållbar inomhusmiljö, vilken på sikt riskerar att skapa långtgående hälsoeffekter hos de som brukar lokalerna. Lokalen är inte byggd för stadigvarande verksamhet och är därmed inte lämpad för förskoleverksamhet då den inte uppfyller de krav som ställs på utbildningslokaler ur ett hälsoskyddsperspektiv” (HÅLS.2023.1288). Fastighetsägaren har vidtagit åtgärder för att skapa en fungerade inomhusmiljö, barn- och utbildningsnämndens ambition är att på ersätta lokalerna i Equmeniakyrkan.

Underhållsbehoven är stora på Frändeskolan och Dalboskolan. På Frändeskolan har det under många års tid varit stora problem med inomhusmiljön. Det är problem med både ljud, ljus, värme och ventilation. Exempelvis är det problemen med ojämn värme i lokalerna, oljud från både ventilation och värmekälla som är så allvarliga att rektor har av sagt sig arbetsmiljöansvaret. Samhällsbyggnadsförvaltningen påbörjade under hösten 2022 ett arbete för att komma till rätta med problemen. Just nu pågår ett arbete med byte av värmekälla. Arbetet med värmekällan är uppdelat i etapper och sist ut är Frändeskolan under år 2025. För Dalboskolan pågår arbetet med byte av värmekälla under år 2024. Inomhusmiljön på Dalboskolan är också eftersatt. För att ge några exempel saknas golvmattor i flera rum sedan några år tillbaka, det är drag ifrån fönster, över lag slitna väggar och golv i både undervisningssalar och toaletter. Det är inte möjligt att få till trådlöst nät i vissa av skolans lokaler där det finns en metallfris runt hela rummet då dessa blockerar signalerna.

Barn- och utbildningsförvaltningen har kontinuerligt dialogmöten med samhällsbyggnadsförvaltningen gällande underhåll av lokaler. Ett kommungemensamt arbete är centralt för att tillsammans kunna lösa dessa utmaningar.

2.9 En kommentar om befolkningsprognosen

Ett centralt underlag för att analysera barn- och utbildningsnämndens lokalbehov är befolkningsprognosen som tas fram av kommunstyrelsen. I dagsläget är medierna fulla av nyheter om att det föds få barn och att kommuner tvingas stänga förskolor och grundskolor på grund av stora tapp i barn- och elevantal. Faktum är att det föds färre barn i omvärlden, Sverige och Vänersborg. Enligt statistik från Statistiska centralbyrån (SCB) har barnafödandet i förhållande till befolkningen aldrig varit lägre i Sverige än vad det var under år 2023. Antalet nyfödda under 2023 var det lägsta på 20 år och antalet födda barn per kvinna det lägsta som någonsin uppmäts (SCB, 2024). Även i Vänersborg var det under 2023 ett ovanligt lågt antal barn födda under 2023 enligt kommuninvånarregistret (KIR). Nedgången har fortsatt under 2024 då det under första halvåret har fötts färre barn (33 till antalet) jämfört med samma period under 2023 i Vänersborg.

Prognoserna för Sveriges befolkning som helhet pekar mot ett minskat barnafödande även kommande år och att barn och unga upp till 15 år minskar i antal samtidigt som antalet äldre (över 80 år) blir fler (Sveriges kommuner och regioner, 2023). Sveriges kommuner och regioner har tagit fram ett visualiseringsverktyg för demografiska förändringar i landets kommuner. Utifrån detta verktyg förväntas antalet 1-5 åringar minska med 12,8% i Vänersborgs kommun fram till 2033 och antalet 6-15 åringar förväntas minska med 8,9% fram till 2033. Detta kan sättas i relation till kommunens egen befolkningsprognos där antalet 1-5 åringar prognostiseras att *öka* med 2,3% fram till år 2033 och 6-15 åringar minska med 3,8%. En skillnad mellan SCB:s befolkningsprognos/SKR:s verktyg och kommunens befolkningsprognos är att den senare innehåller antaganden om ett visst bostadsbyggande som bygger på en inflyttning till kommunen. Det är viktigt att reflektera över att kommunens befolkningsprognos är just en *prognos* över utvecklingen kommande år och ger inget svar om hur det kommer att bli. Konjunkturläge, takten i bostadsbyggnation och migrationsflöden är några av de faktorer som påverkar befolkningen i kommunen. Det är centralt att fortsatt följa befolkningsutvecklingen noggrant.

3 Analys

3.1 Ändamålsenliga lokaler på rätt plats vid rätt tidpunkt

I denna utredning fokuserar nuläge och framtida behov av lokaler på tre aspekter:

- Utbudet ska balanseras efter efterfrågan per område
- Verksamheten ska ha tillgång till ändamålsenliga lokaler
- Lokalerna ska ha en rimlig kostnad

Utifrån bilaga 1 och bilaga 2 har nuläget och behovet analyserats genom att se om det beräknas finnas ett överskott eller underskott av platser år 2035. Som framgår i inledningen av rapporten är inte syftet att presentera konkreta åtgärdsförslag utan att identifiera behov där ytterligare analyser behöver genomföras genom förstudier.

3.2 Förskolor

Analysen nedan utgår ifrån maxkapacitet som redovisar hur många barnomsorgsplatser de **kommunala förskolelokalerna** i området klarar då de utnyttjas maximalt. Denna beräkning bygger på den maxkapacitet som redovisas i bilaga 1 och är en teoretisk beräkning. I praktiken kan antalet platser vara fler, exempelvis om förskolan har en inriktning mot utomhuspedagogik och bedriver stor del av verksamheten utomhus. Men platserna kan också vara färre till antalet, exempelvis på grund av att lokalerna inte är ändamålsenliga vilket begränsar antalet barn som förskolan kan ta in. Vad som också kan påverka antalet är åldrarna på barnen som är inskrivna, organisering utifrån ekonomi och strävan efter mindre barngrupper. Det är rektor som ansvarar för förskolans inre organisation. Analysen utgår även från diagrammen som återfinns i bilaga 2.

I denna analys beräknas en avdelning kunna ha 23 barn. Även om ventilationen skulle klara större barngrupper kan en förskola, med hänvisning till den pedagogiska kvaliteten, vara full även om lokalerna tekniskt sett skulle kunna klara fler barn.

3.2.1 Förskolor Centrala Vänersborg

Maxkapacitet kommunal förskola	Status
897	Utifrån befolkningsprognos finns ett behov av fler platser

5 augusti 2024 var det start för nya Holmängens förskola, dit har verksamheten från Björkholmsgatan flyttat. Holmängens förskola innebär ett välkommet tillskott av 55 helt nya förskoleplatser i centrala Vänersborg. Under hösten 2024 har dock delar av Öxnered förskola evakuerats till förskolan på Holmängen på grund av stora problem med inomhusmiljön på Öxnered förskola.

I bilaga 2 kan vi utläsa att befolkningsprognosen för centrala Vänersborg kombinerat med nyttjandegraden av förskola och pedagogisk omsorg ger ett behov av fler förskoleplatser i framtiden. Antalet 1-5 åringar prognostiseras att ligga på en stabil nivå fram till 2029/2030 då ökningen börjar ta fart. Ökningen av antalet barn prognostiseras framför allt i Centrum, cirka 100 barn, vilket beror på bostadsbyggnationer i området. Antalet 1-5 åringar prognostiseras också öka i Mariedal, om än i mindre utsträckning jämfört med Centrum. För området Torpa/Tärnan prognostiseras en minskning med cirka 60 barn, detta prognostiseras bero på en utflyttning från området. Kommunstyrelsens analys visar att kommunen fick ett stort mottagande av asylsökande 2015, varav många barnfamiljer som bosatte sig i området Tärnan. Trångboddheten har varit stor på flera adresser och när tillfälle har öppnat sig har familjer lämnat området och trångboddheten minskat. Många har också bosatt sig utanför kommunen.

Barn- och utbildningsförvaltningen arbetar med en förstudie för att kartlägga behovet av förskoleplatser i centrala Vänersborg och olika lösningsalternativ. Samtidigt ansvarar samhällsbyggnadsförvaltningen för en utredning om möjligheten att anpassa Norra skolan för bland annat förskola och kostnaden för det.

Antalet asylsökande barn påverkar lokalbehovet på de kommunala förskolorna framför allt i centrala Vänersborg. Utvecklingen av antalet asylsökande är svår att prognostisera men behöver ändå tas med i det framtida behovet genom att utgå från antalet barn som har en plats i dagsläget, vilket är cirka 30 barn. Det är även flertalet barn som bor i andra kommunområden som har en plats i centrala Vänersborg, cirka 60 barn, vilket också påverkar behovet av förskoleplatser. Utöver de kommunala förskoleplatserna finns det två fristående förskolor i området centrala Vänersborg, Frida förskola och Vetegroddens förskola, som tillsammans har cirka 110 förskoleplatser.

De flesta förskolorna i området upplevs av verksamheten som ändamålsenliga eller delvis ändamålsenliga. De förskolor som sticker ut när det gäller hyreskostnader är Belfragegatans förskola och Vänerparkens förskola. Den högre kostnaden på Belfragegatans förskola förklaras av att den är en nybyggd enhet. Den högre lokalkostnaden vid Vänerparkens förskola förklaras delvis av att det krävs mer yta vid omsorg på obekvämtid (kväll, natt och helg). En annan förklaring är att lokalen hyrs av en extern aktör vilket medför att de har ett vinstkrav på lokalerna vilket Vänersborgs kommun inte har.

Sammanfattning: Arbetet pågår med en förstudie för att kartlägga ytterligare behov under prognosperioden. Runt år 2029/2030 kan det behövas nya förskoleplatser i centrala Vänersborg.

3.2.2 Förskolor Dalsland

Maxkapacitet kommunal förskola	Status
212	Utifrån befolkningsprognos är behovet av ett utökat antal platser i området osäkert. Brålanda förskolas moduler behöver långsiktigt ersättas med permanenta platser och externt inhyrda lokaler (Equmeniakyrkan) i Frändefors behöver ersättas genom att bygga ut Frändefors förskola.

Barn- och utbildningsnämnden beslutade 2021-01-18 § 18 (BUTN 2020/147) om en förstudie om tillskapande av förskoleplatser i Dalsland daterad 2020-12-10. Av förstudien framgår att det behöver tillskapas 72 permanenta platser i Brålanda, vilket skulle innebära 36 nya platser då de tillfälliga modulerna avvecklas. I Frändefors behöver enligt förstudien det tillskapas 22 permanenta platser, vilket skulle innebära nio nya platser då de externa lokalerna i Equmeniakyrkan lämnas. I investeringsplanen för åren 2025-2027 finns 1 mnkr avsatt för projektering av utbyggnaden år 2026 och 27 mnkr år 2027 för genomförande (planeras färdigställas 2028 till totalt anslag om 60,6 mnkr). I investeringsplanen finns också 1 mnkr avsatt för projektering av utökat antal förskoleplatser i Frändefors år 2027 (planeras färdigställas 2028 till totalt anslag om 9 mnkr). Samhällsbyggnadsnämnden har genomfört en lokalplanering för utbyggnad av förskoleplatserna i Brålanda och beslutade 2023-01-26 § 5 att överlämna lokalplaneringsunderlaget till kommunstyrelsen för att utreda eventuell uppstart av projektering och genomförande. För att byggnation i enlighet med lokalplaneringsunderlaget ska vara möjlig krävs detaljplaneändring. Ärendet är återremitterat till samhällsbyggnadsnämnden av kommunstyrelsen enligt beslut 2024-02-28 § 23.

Brålanda förskola har två avdelningar i inhyrda moduler med bygglov till januari 2026. Modulerna kan som längst stå i 15 år, till 2031, om det tillfälliga bygglovet förlängs. Frändefors förskola har en avdelning i en lokal som hyrs av Equmeniakyrkan. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har beslutat att förelägga ett förbud om att bedriva utbildningsverksamhet i de lokaler som hyrs av Equmeniakyrkan från och med 1 januari 2029. Equmeniakyrkans lokaler ska ersättas med en utbyggnad av Frändefors förskola.

Befolkningsprognosen för Dalslandsområdet kombinerat med nyttjandegraden för förskola och pedagogisk omsorg påvisar en fallande trend vad gäller efterfrågan av förskoleplatser för de boende i området. I Frändefors och Rösebo (räknat som ett område) prognostiseras en minskad efterfrågan om cirka 20 platser under de kommande tre åren för att sedan ligga stabilt under prognosperioden. I Brålanda prognostiseras en nedgång under andra halvan av 2020-talet för att sedan nå dagens nivåer runt 2035. I Skerrud prognostiseras en liten uppgång de närmaste åren för att sedan ligga stabilt under prognosperioden.

Brålanda förskola, Frändefors förskola och Skerruds förskola är alla ganska väl anpassade för verksamheten. Vissa förändringar skulle behöva göras för att lokalerna fullt ut ska vara ändamålsenliga, främst att ersätta de tillfälliga lokalerna i Frändefors samt underhållsinsatser i Brålanda förskola. Skerruds förskola är nyligen renoverad.

Brålanda förskola och Frändefors förskola har lägre hyreskostnad per barn än genomsnittet i Vänersborgs kommun medan Skerrud förskolas hyreskostnad per barn ligger nära genomsnittet.

Sammanfattning: Behovet av att tillskapa fler permanenta förskoleplatser i Dalslandsområdet bör studeras närmare. I Brålanda förväntas inte ett utökat behov av platser under planeringsperioden, bortsett från behovet av att ersätta de tillfälliga modulerna. Möjligheten för att förlänga det tillfälliga bygglov för modulerna till år 2031 bör ses över och det bör samtidigt värderas huruvida den planerade utbyggnationen ska avvaktas med hänvisning till den aktuella befolkningsprognosen. Gällande behovet av att bygga ut Frändefors förskola bör en bedömning göras utifrån befolkningsprognosen och utifrån resultatet av uppdraget att undersöka hur lokalerna i Daloboskolan och Frändeskolan kan nyttjas mer effektivt, och om det bedöms vara en lösning som förskolan kan ingå i. Den prognostiserade ökade behovet av platser i Skerrud bedöms kunna tillmötesgå inom området.

3.2.3 Förskolor Öxnered/Blåsut/Väne-Ryr

Maxkapacitet kommunal förskola	Status
277	En lösning för situationen för Öxnered förskola är akut då lokalerna inte kan användas och att moduler behöver ersättas. Förbud att bedriva verksamhet i Dalaborgsparkens lokaler från 1 januari 2029 gör att det finns ytterligare behov av att tillskapa platser. Även utifrån befolkningsprognos prognostiseras ett behov av nya platser.

Barn- och utbildningsförvaltningen arbetar med en förstudie om behovet av förskoleplatser i området Öxnered, Blåsut och Väne-Ryr. Befolkningsprognosen för Öxnered och Blåsut kombinerat med nyttjandegraden för förskola och pedagogisk omsorg i området ger en prognos om ett ökat antal efterfrågade platser för de boende i området. Ökningen prognostiseras ta fart runt år 2030. Ökningen av antalet 1-5 åringar härrör till området Öxnered vilket hänger samman med utbyggnationen av bostäder på Skaven. Området Blåsut prognostiseras att ligga på en jämn nivå hela den studerade tidsperioden. Det är inte bara barn boende i Öxnered/Blåsut som har en förskoleplats på en kommunal förskola i detta område. I beräkningen av det framtida behovet behöver det tas höjd även för boende i andra områden bland annat på grund av att det inte finns någon förskola i Rösebo och att det även finns ett pendlingsmönster från Frändefors och Skerrud.

Öxnered förskola har evakuerats på grund av stora problem med inomhusmiljön på grund av höga halter av mögelsporer. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har lagt ett förbud på Öxnered förskola. Utifrån dessa omständigheter använder Öxnered förskola samtliga fyra klassrum i Öxnered skola som är anpassade för förskola. Enligt befolkningsprognosen för 6-12 åringar prognostiseras Öxnered skola att behöva ta ytterligare klassrum i anspråk för grundskoleverksamhet runt år 2028/2029.

Det finns ett stort behov av att ersätta de två moduler som idag står intill Öxnered förskola.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har även beslutat om förbud att bedriva förskoleverksamhet i Dalaborgsparkens lokaler från 1 januari 2029 (BUTN 2024/6). Idag finns 85 platser på Dalaborgs förskola och dessa platser behöver ersättas, utifrån behoven tio år framåt enligt befolkningsprognos.

På Dalaborgs förskola är det idag nästan 50% av de inskrivna barnen som bor i andra kommunområden, vilket kan bero på förskolans strategiska läge. Dalaborgs förskola är belägen i Dalaborgsparken och hyrs ut av Dalaborgsparkens ekonomiska förening. Det finns vissa utmaningar med Dalaborgs förskola då det under en längre tid har varit bristande underhåll på förskolan och lokalerna inte är ändamålsenliga för förskolans verksamhet. Exempelvis försvåras logistiken av avståndet mellan byggnaderna ”Dalen” och ”Borgen” när det gäller måltider. Det finns för få toaletter i förhållande till antalet barn och det finns inte tillräckligt med utrymme för personalen.

Blåsuts förskola anses vara mycket väl anpassad för verksamheten och är relativt nyrenoverad. När det gäller Väne-Ryr förskola är grundskolehuset inte fullt ut anpassat för förskoleverksamhet, däremot är den tillfälliga modulen ändamålsenlig för förskoleverksamhet. Modulen har bygglov fram till 2026 som troligtvis är möjligt att förlänga, dock ser befolkningsunderlaget ut att minska i Väne-Ryr kommande tio år.

Dalaborgs förskola och Väne-Ryr förskola har högre hyreskostnad per barn än genomsnittet i Vänersborgs kommun medan Öxnered förskola och Blåsut förskola ligger under genomsnittet.

Sammanfattning: Barn- och utbildningsförvaltningen arbetar med en förstudie för att analysera behovet av förskoleplatser i området.

Behovet i området bedöms vara stort till följd av att Öxnered förskola är evakuerad och att moduler behöver ersättas. Vidare finns förbud mot att bedriva verksamhet i Dalaborgsparkens lokaler från 1 januari 2029. I Öxnered prognostiseras en befolkningsökning under planeringsperioden som behöver beaktas.

3.2.4 Förskolor Onsjö

Maxkapacitet kommunal förskola	Status
166	Utifrån befolkningsprognos är antalet förskoleplatser i området tillräckliga under planeringsperioden.

Befolkningsprognosen för Onsjöområdet kombinerat med nyttjandegraden för förskola och pedagogisk omsorg i påvisar en fallande trend vad gäller efterfrågan av förskoleplatser för de boende i området under andra hälften av 2020-talet, för att sedan vända uppåt och nå dagens nivåer i början av 2030-talet.

Ändamålsenligheten på både Ponnygatans förskola och Åkaregatans förskola behöver förbättras inom vissa områden. Främst behöver Åkaregatans ventilationssystem anpassas efter barnantalet och på båda förskolorna behöver underhåll genomföras. Skördegatans förskola genomgår under 2024 och 2025 utbyggnation för att ersätta de moduler som förskolan fram tills nu haft delar av sin verksamhet i, i samband med arbetet genomförs också renovering av de permanenta lokalerna. Tillbyggnaden kommer ge en ökad kapacitet med cirka 40 platser. Delar av barngruppen är under byggnationen i lokaler på Vänerparken 21.

I Onsjöområdet finns den fristående förskolan Villa Korseberg som har cirka 24 barn inskrivna.

Ponnygatans förskola och Åkaregatans förskola har lägre hyreskostnad per barn än genomsnittet i Vänersborgs kommun medan Skördegatans förskolas hyreskostnad per barn

ligger nära genomsnittet. När tillbyggnaden och renoveringen av Skördegatans förskola är färdigställd beräknas den faktiska hyresökningen bli ca. 0,5 mnkr.

Sammanfattning: Enligt befolkningsprognosen är antalet förskoleplatser i området tillräckliga under planeringsperioden. En beredskap för att kunna möta ökade behov om verksamhetsförändringar skulle ske hos den fristående förskolan bör beaktas. Tillbyggnad och renovering av Skördegatans förskola planeras färdigställas under 2025 och det förväntas ge en ökad flexibilitet. Åkaregatans förskolas ventilationssystem behöver anpassas efter barnantalet och Åkaregatans samt Ponnygatans förskolors ändamålsenlighet behöver förbättras.

3.2.5 Förskolor Vargön

Maxkapacitet kommunal förskola	Status
292	Utifrån befolkningsprognos är antalet förskoleplatser i området tillräckliga under planeringsperioden.

Barn- och utbildningsnämnden beslutade 2022-09-19 § 64 (BUTN 2021/124) om en förstudie daterad 2022-08-25 där det framgår att Granås förskola behöver byggas ut med 40 nya förskoleplatser för att kunna ta emot det ökade antalet barn som prognostiserades vid tiden för förstudien. Barn- och utbildningsnämnden beslutade att föreslå samhällsbyggnadsnämnden att starta en lokalplanering. I samband med detta ansågs att befintliga Granås förskola behöver anpassas och renoveras. I *Reviderad förskole- och grundskoleplan 2025-2034* (BUTN 2023/93) konstaterades det att mot bakgrund av att den då aktuella befolkningsprognosen visade en annan utveckling jämfört med tidigare år, så fanns anledning att avvakta med utbyggnationen i Vargön.

I Vargönområdet finns två fristående förskolor, Kartens förskola som har cirka 34 barn inskrivna, och Vänersnäs förskola som har cirka 20 barn inskrivna.

Befolkningsprognosen för Vargönområdet kombinerat med nyttjandegraden för förskola och pedagogisk omsorg påvisar en fallande trend vad gäller efterfrågan av förskoleplatser för de boende i området under andra hälften av 2020-talet, för att sedan röra sig uppåt under första hälften av 2030-talet. Prognosen visar totalt sett ett något lägre prognostiserat behov av platser vid planeringsperiodens slut än dagens nivåer.

Björkvägens förskola och Hallebergs förskola är ändamålsenliga. Hallebergs förskola har genomgått en renovering som färdigställdes år 2024. På Näckrosvägens och Lindvägens förskola behöver vissa verksamhetsanpassningar göras. Granås förskola har brister i ventilationen då den är underdimensionerad i relation till antalet inskrivna barn. Detta ger konsekvenser både för barnen och pedagogernas arbetsmiljö och ventilationen måste därför anpassas efter barnantalet. I övrigt behöver också ändamålsenligheten för Granås förskola förbättras då det finns för få toaletter och saknas utrymme för personal.

Björkvägens förskola, Granås förskola, Lindvägens förskola samt Näckrosvägens förskola har lägre hyreskostnad per barn än genomsnittet i Vänersborgs kommun. Hallebergs förskola har en högre hyreskostnad per barn än genomsnittet.

Sammanfattning: Mot bakgrund av att befolkningsprognosen inte påvisar ett utökat behov av platser under planeringsperioden finns det anledning att avvakta tillskapandet av nya förskoleplatser i Vargön. En beredskap för att kunna möta ökade behov om verksamhetsförändringar skulle ske hos de fristående förskolorna bör beaktas. Granås förskolas ändamålsenlighet behöver förbättras och ventilationssystem behöver anpassas efter barnantalet. För Näckrosvägens och Lindvägens förskolor behöver vissa verksamhetsanpassningar genomföras.

3.2.6 Förskola Mulltorp

Maxkapacitet kommunal förskola	Status
40	Utifrån befolkningsprognos är antalet förskoleplatser i området tillräckliga under planeringsperioden.

Befolkningsprognosen för Mulltorp kombinerat med nyttjandegraden för förskola och pedagogisk omsorg i området påvisar en stabil nivå nära dagens barnantal genom hela planeringsperioden.

Mulltorps förskola stod klar under våren 2019. Lokalerna är mycket ändamålsenliga.

Mulltorps förskola har en högre hyreskostnad per barn än genomsnittet i Vänersborgs kommun.

Sammanfattning: Inga åtgärder behövs för Mulltorps förskola.

3.3 Förskoleklass till årskurs 6

Analysen nedan utgår ifrån maxkapacitet för varje område som finns framgår av bilaga 1 och de prognoser över elevantal som återfinns i bilaga 2.

Maxkapacitet redovisar det antal elever som grundskolorna i området har kapacitet att ta emot om permanenta lokaler utnyttjas maximalt. Denna beräkning bygger på den maxkapacitet som redovisas i bilaga 1 och är en teoretisk beräkning. Viktigt att ha i åtanke är att den kapacitet som mäts enbart avser klassrum. Beräkningen bygger på att varje klass ska ha ett eget klassrum i dessa årskurser. Den tar dock inte hänsyn till att mindre grupper ibland behövs. Den tar heller inte hänsyn till att utrymme behövs för fritidshemmen.

Idag bedrivs fritidshem på grundskolorna och verksamheten behöver ofta egna utrymmen. På nästan samtliga grundskolor måste idag klassrum och om det finns tillgängligt, andra utrymmen nyttjas så som källare, skyddsrum etc. I praktiken är antalet platser på de grundskolorna alltså färre. Anledningen till att fritidshemmen inte har beaktats är att förutsättningarna ser så olika ut på grundskolorna. Det är därmed komplicerat att uttala sig om hur mycket utrymme som behövs för verksamheten.

3.3.1 Grundskolor årskurs F-6, Centrala Vänersborg

Maxkapacitet kommunal grundskola	Status
1 117	Utifrån befolkningsprognos är antalet grundskoleplatser i området tillräckliga under planeringsperioden. Organiseringen kommer att behöva ses över utifrån det prognostiserade elevantalet.

Elevantalet i området centrala Vänersborg prognostiseras vara relativt stabilt under den kommande 10-årsperioden enligt befolkningsprognosen som återfinns i bilaga 2.

I augusti 2024 invigdes Holmängenskolan som är dimensionerad för 525 elever i årskurs F-6. Eftersom Holmängenskolan från början anpassats för att ta emot förskola (85 förskoleplatser) finns det plats för cirka 300 grundskoleelever fördelat på 16 klasser. Holmängenskolan är fullt utrustad med fullstor idrottshall, hem- och konsumentkunskapssal, slöjdsalar, grupprum, utrymme för fritidshemmet och lokaler för samtliga kategorier inom barn- och elevhälsan.

Lokalerna på Mariedalsskolan uppfattas som delvis ändamålsenliga. Ett antal klassrum är för små och ljudmiljön inte tillfredsställande, därtill finns behov av grupprum. Under 2022 genomfördes flertalet verksamhetsanpassningar i samband med renovering av skolan vilket ökat den totala ändamålsenligheten.

På Mariedalskolan finns även anpassad grundskola upp till årskurs 6. Antalet elever som skrivs in i anpassad grundskola har ökat över tid vilket ställt krav på ytterligare anpassningar av lokalerna bland annat i de lokaler som hyrs in externt från Hemsö Vårdfastigheter AB.

Mariedalskolan är i behov av en ny idrottssal eftersom den befintliga idrottssalen är för liten i förhållande till antal elever på Mariedalskolan och inte tillgänglig för alla elever. Barn- och utbildningsnämnden beslutade i december 2022 om att föreslå samhällsbyggnadsnämnden att starta lokalplanering för byggnation av ny idrottshall i Mariedalskolan (BUTN 2022/125, BUN 2022-12-19, § 97). I förstudien som ligger till grund för beslutet framgår bland annat att den befintliga idrottssalen som är lokaliserad i källarplan med bristande utrymningsvägar innebär att undervisning inte kan bedrivas i idrottssalen för alla elever på Mariedalskolan.

På Tärnan upplevs lokalerna vara delvis ändamålsenliga men det saknas tillräckligt med grupprum och samtals- och konferensrum.

På Tärnan finns lokaler för samtliga kategorier inom barn- och elevhälsan. På Mariedalsskolan saknas lokal för logoped som är ändamålsenligt sett till avskildhet och ljudisolering och lokal för barn- och elevhälsans psykologiska insatser, i de externt inhyrda lokalerna tillhörande Mariedalsskolan saknas utrymme för kurator.

Hyreskostnaden per elev för Mariedalsskolan och Tärnanskolan ligger under genomsnittet för grundskolelokaler per elev i Vänersborgs kommun, medan Holmängensskolan ligger över genomsnittet.

I området finns en fristående grundskola, Fridaskolan, som hösten 2024 har 320 elever inskrivna i årskurs F-6.

Sammanfattning: Holmängenskolan har skapat ytterligare kapacitet i området.

Organiseringen av grundskolor årskurs F–6 i centrala Vänersborg kommer att behöva ses över utifrån det elevantal som prognostiseras enligt befolkningsprognosen vilket även hänger samman med förskolans nyttjande av kapacitet i Holmängenskolan.

Barn- och utbildningsförvaltningen behöver fortsatt följa utvecklingen av antalet elever i anpassad grundskola och säkerställa att det finns lokaler efter behov.

Mariedalskolan är i behov av en idrottshall som är tillgänglig för alla elever och på Tärnan behöver vissa anpassningar göras för att lokalerna ska bli ändamålsenliga.

3.3.2 Grundskolor årskurs F-6, Dalsland

Maxkapacitet kommunal grundskola	Status
658	Åtgärder för att förbättra ändamålsenligheten för skolorna behöver genomföras och kapaciteten för Brålanda skola behöver undersökas inför eventuell utbyggnad. Organiseringen kommer att behöva ses över utifrån det prognostiserade elevantalet.

Elevantalet prognostiseras att minska något i Dalslandsområdet den kommande 10-årsperioden enligt befolkningsprognosen som återfinns i bilaga 2. Utmärkande är att det i Skerrud prognostiseras en relativt tydlig ökning under planeringsperiodens andra hälft och på Frändeskolan ses det prognostiserade antalet elever sjunka genom hela planeringsperioden.

Barn- och utbildningsförvaltningen genomförde under 2018 en utredning kring en eventuell utökning av platser i Brålanda. Utredningen kom fram till att det finns behov av att bygga ut Brålanda skola på grund av den bristande ändamålsenligheten av lokalerna. Grundskolan ser idag ut att ha klassrum för att täcka upp behovet av klasser då det finns tio klassrum och går sju klasser på Brålanda skola. Detta är dock missvisande då ett av klassrummen används som arbetsrum för lärare på grund av förelägganden från Arbetsmiljöverket. Även fritidshemmet tar klassrum i anspråk eftersom de inte har egna lokaler. Behov av att dela upp undervisning i mindre grupper förklarar också varför utrymme behövs. Två årskurser samt fritidshemmet har sin verksamhet i moduler. Det saknas ämnesalar för undervisning i hem- och konsumentkunskap samt NO. I elevernas matsalar står diskmaskiner (en meter från närmsta elev) och för oväsen. Detta är ingen bra måltidsmiljö för eleverna och något som behöver åtgärdas. Grundskolans moduler kommer att behöva ersättas över tid. Inför eventuell utökning av lokalkapacitet för Brålanda skola bör behoven aktualiseras för att vara uppdaterade i relation till prognostiserat elevantal och dagens situation.

På Brålanda skolas skolgård står moduler i två plan med tillfälliga bygglov. Bygglovet för modulerna gäller till 2028, modulerna etablerades 2017 och 2018. Det tillfälliga bygglovet kan vid ansökan som längst förlängas till år 2032.

Lokalerna på Frändeskolan upplevs inte vara ändamålsenliga för modern undervisning. Det saknas till exempel grupprum och samtals- och konferensrum för personal. På Frändeskolan har det under många års tid varit stora problem med inomhusmiljön. Det är problem med både ljud, ljus, värme och ventilation. Exempelvis är det problemen med ojämn värme i lokalerna, ljud från både ventilation och värmekälla som är så allvarliga att rektor har av sagt sig

arbetsmiljöansvaret. Samhällsbyggnadsförvaltningen har under 2022 och 2023 arbetat för att komma till rätta med problemen men stora brister kvarstår. Barn- och utbildningsnämnden beslutade 2024-09-16 §61 (BUTN 2024/4) att föreslå samhällsbyggnadsnämnden att inför planerade renoveringar av Dalboskolan och Frändeskolan utreda möjligheter och kostnader för att anpassa lokalerna i enlighet med ett framtaget funktionsprogram för att öka barnens trygghet och säkerhet, öka lokaleffektiviteten, öka samnyttjandet av lokaler mellan barn- och utbildningsnämndens olika verksamheter samt skapa lokaler som gör det möjligt att möta dagens behov av tillgängliga lärmiljöer.

Lokalerna på Skerruds skola är inte fullt ut ändamålsenliga då det saknas grupprum och samtals- och konferensrum och det fattas tillräckligt med utrymme i personalrum samt för lärararbetsplatser. Den elevökning som prognostiseras för Skerruds skola behöver analyseras och beaktas i samband med en eventuell utbyggnad av Brålanda skola.

Rösebo skolas lokaler är mycket ändamålsenliga. Befolkningsprognosen för området visar att elevantalet förväntas vara mellan 14-16 elever kommande år.

På Brålanda, Skerrud och Frändefors skola saknas ändamålsenliga och tillräckliga lokaler för barn- och elevhälsan. På Brålanda skola fungerar väntrummet till skolsköterskelokalen som arbetsplats och elever kan därför behöva passera en annan barn- och elevhälsokategori för att uppsöka skolsköterskan vilket påverkar sekretessen. På Frändeskolan är skolsköterskemottagningen i dagsläget undermålig då lokalen saknar vatten. För Rösebo skola finns inte behov av egen skolsköterskemottagning.

Varken på Brålanda skola, Frändeskolan eller Skerruds skola finns tillräckligt med utrymme för kuratorer och det motsvarar således inte behoven hos verksamheten eller eleverna. Detta innebär en svårighet att vara tillgänglig för eleverna när kuratorerna tvingas flytta runt. För Frändeskolan innebär detta att planerade elevsamtal bokas in på Dalboskolan och på Skerruds skola används slöjdsalen för elevsamtal. På Rösebo skola finns rum för kurator att tillgå vid behov.

På Brålanda skola finns inte tillräckligt med utrymme för logopediska insatser, likadan är situationen på Skerruds skola och Rösebo skola. På Frändeskolan upplevs lokalerna för logopediska insatser som tillräckliga, rum delas framöver med hela barn- och elevhälsoteamet och passar då bra för möten men är inte lika lämpligt för elevmöten.

För barn- och elevhälsans psykologiska insatser finns inte tillräckligt med utrymme på Brålanda skola, det finns inga enskilda rum för elevsamtal. Inte heller på Skerruds skola finns tillräckligt med utrymme. För Rösebo skola och Frändeskolan är dock upplevelsen att det finns tillräckligt med utrymme.

Hyreskostnaden per elev på Frändeskolan och Brålanda skola ligger under den genomsnittliga kostnaden per elev i Vänersborgs kommun medan Skerruds skola och Rösebo skola ligger nära genomsnittskostnaden.

Sammanfattning: Lokalkapaciteten och ändamålsenligheten behöver förbättras på Brålanda skola i enlighet med tidigare genomförd utredning. Den elevökning som prognostiseras för Skerruds skola behöver analyseras och beaktas i samband med en eventuell utbyggnad av Brålanda skola. På Skerrud skola behöver en del anpassningar göras i övrigt.

Inför planerad renovering av Frändeskolan har barn- och utbildningsnämnden föreslagit samhällsbyggnadsnämnden att utreda möjligheter och kostnader att anpassa lokalerna i enlighet med ett framtaget funktionsprogram.

Organiseringen av samtliga grundskolor i området kommer behöva ses över utifrån det prognostiserade elevantalet.

3.3.3 Grundskola årskurs F-6, Onsjö

Maxkapacitet kommunal grundskola	Status
388	Utifrån befolkningsprognos är antalet grundskoleplatser i området tillräckliga under planeringsperioden. Behovet av modulerna på Onsjöskolan behöver ses över.

Elevantalet på Onsjöskolan prognostiseras att minska något kommande 10-årsperiod enligt befolkningsprognosen som återfinns i bilaga 2. På Onsjöskolans skolgård står moduler i två plan med tillfälliga bygglov. Bygglovet för modulerna gäller till juli 2026, modulerna etablerades 2015 respektive 2016. Modulerna placerades intill skolan när elevantalet var högre än vad det är idag. Klassrum i de ordinarie skollokalerna har behövts för fritidshemmet och för lärararbetsplatser.

Lokalerna på Onsjöskolan upplevs som delvis ändamålsenliga och renovering pågick under flera års tid. Verksamhetsanpassningar genomfördes i samband med renoveringen i syfte att öka ändamålsenligheten. I anslutning till matsal finns en hem- och konsumentkunskapssal (med fyra kök) som även används för fritidshemmet och som matrum för elever som behöver ett mindre sammanhang.

Utomhusmiljön på Onsjöskolan upplevs inte som ändamålsenlig då det saknas grönytor och utrustningen är undermålig, ett arbete har påbörjats för att åtgärda skolgården men arbetet har stannat av på grund av problem med utförandet av yttre skötsel. Samtal pågår med samhällsbyggnadsförvaltningen angående yttre skötsel, problemen finns även på andra enheter.

Utrymme för skolsköterska och kurator motsvarar behoven mycket väl efter renoveringen. Efter renoveringen har skolsköterska, kurator och specialpedagog fått en egen avdelning i skolan, vilken innebär en större tydlighet för eleverna och att lokalerna är anpassade för både elever och personal. Onsjöskolans hyreskostnad per elev ligger under genomsnittet i Vänersborgs kommun.

Sammanfattning: En utredning behöver genomföras för att se över behovet av modulerna på Onsjöskolan.

3.3.4 Grundskolor årskurs F-6, Vargön

Maxkapacitet lokaler	Status
686	Utifrån befolkningsprognos är antalet grundskoleplatser i området tillräckliga under planeringsperioden. Behovet av modulerna på Rånnums skola och Granåsskolan behöver ses över.

Elevantalet i Vargön prognostiseras att minska under kommande 10-årsperiod enligt befolkningsprognosen som återfinns i bilaga 2. Barn- och utbildningsnämnden har tidigare

beslutat om en förstudie gällande platsbehovet i Vargön där det framgår att det i dagsläget inte finns något behov av nya grundskoleplatser i Vargön, på grund av att antalet 6-12 åringar prognostiseras att minska. Utredningen bedömer att bygglovet för de moduler som idag står vid Granåsskolan och Rånnums skola bör förlängas till år 2030 för att skapa förutsättningar för en långsiktig planering. Moduler behöver byggas bort över tid då de har en begränsad livslängd och att de enbart består av klassrum leder till att det saknas ämnessalar, plats i matsalar och idrottshallar. Utredningen bedömer att kommande befolkningsprognoser ska inväntas för att följa befolkningsutvecklingen i Vargön och vid senare tillfälle genomföra en utredning kring hur grundskolorna i Vargön ska dimensioneras (BUTN 2021/124, 22-09-19 § 64). Med den nya befolkningsprognosen i beaktande bör en ny bedömning av hur modulerna ska hanteras göras.

På både Granåsskolan och Rånnums skola behöver vissa anpassningar göras för att lokalerna ska vara ändamålsenliga. På Rånnums skola används klassrum även till fritidshemmet på grund av att de inte har några egna lokaler. Klassrum behöver även användas som grupprum då skolan är byggd för att kapprum delvis ska användas som grupprum, dessa genomfartsrum är inte alltid ändamålsenliga att använda som grupprum eller samtalsrum eftersom många elever behöver en lugnare miljö. Ämnessalar (NO, hem- och konsumentkunskap) saknas. På Granåsskolan finns idag separata utrymmen för fritidshem i moduler då det inte finns plats i skolans huvudbyggnad. I skolbyggnaden saknas även grupprum och samtalsrum. På både Granåsskolan och Rånnums skola är matsalen underdimensionerad.

På både skolorna saknas ändamålsenliga och tillräckliga lokaler för barn- och elevhälsan. På skolorna finns skolsköterskemottagningar som ganska väl motsvarar verksamhetens behov, däremot saknas väntrum. På Granåsskolan saknas utrymme för kurator vilket innebär låg tillgänglighet och synlighet för eleverna. På Rånnums skola finns utrymme för kuratorer vilket dock är lyhört utifrån sekretesshänseende. På båda skolorna saknas lämplig lokal att använda för grupper och lokal för logopediska insatser. Även tillräckligt med utrymme för psykologiska insatser fattas på skolorna, vilket innebär att de lokaler som används inte är ändamålsenliga och att arbetstid behöver läggas på att hitta ett rum att arbeta i.

Granåsskolan ligger under genomsnittet för lokalkostnad per elev i Vänersborgs kommun medan Rånnums skola ligger över genomsnittet.

I området finns en fristående grundskola, Vänersnäs skola, som hösten 2024 har 35 elever inskrivna i årskurs F-6.

Sammanfattning: Behovet av modulerna på båda grundskolorna bör ses över.
--

3.3.5 Grundskola årskurs F-6, Mulltorp

Maxkapacitet lokaler	Status
60	Utifrån befolkningsprognos är antalet grundskoleplatser i området tillräckliga under planeringsperioden.

Elevantalet i Mulltorp prognostiseras att ligga relativt stabilt under kommande 10-årsperiod enligt befolkningsprognosen som återfinns i bilaga 2.

Mulltorps skola har nyligen renoverats och är tekniskt i mycket bra skick. Lokalerna på Mulltorp skola upplevs dock inte som ändamålsenliga på grund av att grundskolan inte är anpassad till dagens undervisning. Det finns inte tillräckligt med grupprum eller ämnessalar,

eleverna åker buss för att ha slöjd samt idrott och hälsa. Elever i årskurs 6 åker även buss för att ha hem- och konsumentkunskap samt språkval. Det finns inte heller tillräckliga utrymmen för fritidshemmet eller i matsalen då den delas med förskolan. Även för personalen saknas tillräckligt med samtals- och konferensrum, lärararbetsplatser och tillräckligt med utrymme i personalrum.

Ändamålsenliga och tillräckliga lokaler för barn- och elevhälsan saknas. Lokalerna för skolsköterskan är tillräckliga och motsvarar behoven ganska väl på Mulltorps skola. Det finns dock inte tillräckligt med utrymme för kuratorer, psykologer eller logopediska insatser då det samnyttjas med flera andra professioner vilket gör att tillgängligheten för eleverna minskar och det påverkar även möjligheten till enskilda samtal.

Mulltorps skola ligger över genomsnittskostnaden per elev i Vänersborgs kommun vilket beror på ombyggnation och renovering av grundskolan.

Sammanfattning: Antalet grundskoleplatser i området är tillräckliga utifrån aktuell befolkningsprognos.

3.3.6 Grundskolor årskurs F-6, Öxnered/Blåsut

Maxkapacitet kommunal grundskola	Status
670	Utifrån befolkningsprognos är antalet grundskoleplatser i området tillräckliga under planeringsperioden, under förutsättning att Öxnered skola kan använda klassrum där Öxnered förskola idag har verksamhet. Modulen som står på Blåsut skola kommer att behöva avvecklas och skolan är i behov av underhåll samt eventuella verksamhetsanpassningar.

Utbyggnaden av Öxnered skola tillsammans med Blåsut skola beräknas täcka behovet av elevplatser i området Öxnered/Blåsut utifrån aktuell befolkningsprognos. Renovering och utbyggnad av Öxnered skola färdigställdes sommaren 2022. Skolan är dimensionerad för 525 elever och utrustad med fullstor idrottshall, hem- och konsumentkunskapssal, slöjdsalar, grupprum, utrymme för fritidshemmet och lokaler för samtliga kategorier inom barn- och elevhälsan. Fyra klassrum med tillhörande utrymme är anpassade att användas för förskola (drygt 50 förskoleplatser). Med anledning av den akuta evakuering av Öxnered förskola kommer ytterligare två klassrum med tillhörande ytor att anpassas för förskola för att lösa behovet av förskoleplatser i området.

Lokalerna på Blåsut skola upplevs av verksamheten som delvis ändamålsenliga. Skolan är utspridd i totalt fyra olika huskroppar och avsaknaden av grupprum gör att en klass delar på två klassrum för att kunna arbeta i mindre grupper. Av denna anledning står en modul på skolgården, modulen har tillfälligt bygglov till december 2027 och kommer att behöva avvecklas. På Blåsut skola finns ett stort underhållsbehov enligt samhällsbyggnadsförvaltningen (se bilaga 1) och i samband med renoveringen behöver behovet av eventuella verksamhetsanpassningar ses över.

På Blåsut skola motsvarar skolsköterskelokalen behoven. Blåsut skola saknar tillräckligt utrymme för kuratorer, psykologer och logopediska insatser. Lokalerna svarar därför inte upp till behoven hos verksamheten och eleverna eftersom det påverkar tillgängligheten för

eleverna. På Öxnered skolan finns nya och ändamålsenliga barn- och elevhälsolokaler som ligger samlat i en del av skolan.

Hyreskostnaden per elev är lägre för Blåsut skola i förhållande till genomsnittet i Vänersborgs kommun. Öxnered skola ligger högt över den genomsnittliga lokalkostnaden per elev på grund av utbyggnaden och renoveringen.

Sammanfattning: Antalet grundskoleplatser i området är tillräckliga utifrån aktuell befolkningsprognos. Detta förutsätter att Öxnered skola kan använda klassrum som förskolan i Öxnered idag har verksamhet i.

Modulen på Blåsut skola behöver avvecklas och vissa verksamhetsanpassningar kan behöva utföras på Blåsut skola i samband med underhållsrenovering av skolan.

3.4 Årskurs 7 till 9

Liksom för årskurs F-6 presenteras maxkapacitet för lokalerna hösten 2024. På 7–9-grundskolorna används inte hemklassrum på samma sätt som i de lägre årskurserna. Huruvida grundskolan har tillräckligt med undervisningslokaler beror mycket på hur organiseringen ser ut kring schema etc. Med det sagt måste det finnas lokaler för att täcka upp för den undervisningstid som stipuleras i läroplanen samt lokaler anpassade för den typ av undervisning som ska utföras. Det behöver finnas ett klassrum för varje klass där alla får plats samtidigt, oavsett om det är en ämnessal eller inte.

3.4.1 Grundskolor årskurs 7–9, centrala Vänersborg

Maxkapacitet kommunal grundskola	Status
1 172	Utifrån befolkningsprognos är antalet grundskoleplatser i området tillräckliga under planeringsperioden. Organiseringen kommer att behöva ses över utifrån en prognostiserad minskning av elevantalet.

Det ligger tre 7–9-grundskolor i centrala Vänersborg; Vänerparkens skola, Silvertärnan och Torpaskolan. Elevantalet för de tre centrala högstadieskolorna prognostiseras att minska under prognosperioden fram till 2035, totalt prognostiseras en minskning med 100 elever. Detta kommer ställa krav på att tänka kring organiseringen av de kommunala grundskolorna i området. Silvertärnan är ursprungligen byggd för att kunna ta emot över 700 elever och kommunen hyr lokalerna för Vänerparkens skola av en extern fastighetsägare.

Barn- och utbildningsförvaltningen behöver fortsatt följa utvecklingen av antalet elever i anpassad grundskola och behovet av undervisning i mindre sammanhang.

I området finns en fristående grundskola, Fridaskolan, som hösten 2024 har 217 elever inskrivna i årskurs 7-9.

Vänerparkens skola bedöms inte vara ändamålsenlig fullt ut, bland annat på grund av att lokalerna är utspridda och det saknas grupprum samt ämnessalar. Lokalerna på Torpaskolan bedöms som ganska ändamålsenliga, men det finns inte tillräckligt med grupprum eller samtals- och konferensrum. Silvertärnan stod klar höstterminen 2020 efter en om- och tillbyggnad och lokalerna upplevs av verksamheten som mycket ändamålsenliga.

Skolsköterskemottagningarna på både Silvertärnan och Torpaskolan motsvarar verksamhetens behov mycket väl och utrymmena upplevs som tillräckliga. På Vänerparkens skola är lokalen ganska ändamålsenlig. På Silvertärnan och Torpaskolan finns tillräckligt med utrymme för

kuratorer och utrymmet motsvarar behoven mycket väl genom att det är tydligt skyltat, ligger nära skolsköterskans lokal och att det finns väntrum utanför. Även på Vänerparkens skola upplevs lokalerna som tillräckliga för enskilda elevsamtal.

Hyreskostnad per elev för Silvertärnan ligger över genomsnittet för Vänersborgs kommun, vilket beror på ökad hyra på grund av om- och tillbyggnaden. Även kostnaden för Vänerparkens skola ligger högre än genomsnittet, vilket förklaras av att det är lokaler som hyrs av en extern fastighetsägare. Torpaskolan ligger nära genomsnittet.

Sammanfattning: Organiseringen av grundskolor årskurs 7–9 i centrala Vänersborg kommer att behöva ses över utifrån den elevantalsminskning som prognostiseras enligt befolkningsprognosen. Utvecklingen behöver följas när det gäller antalet elever i anpassad grundskola.

3.4.2 Grundskola årskurs 7–9, Dalsland

Maxkapacitet kommunal grundskola	Status
446	Utifrån befolkningsprognos är antalet grundskoleplatser i området tillräckliga under planeringsperioden. Lokalutnyttjandet kommer att ses över tillsammans med lokalerna i Frändeskolan.

Dalboskolan har i dagsläget mer lokaler än vad som behövs utifrån elevantalet. Det finns god kapacitet i Dalboskolan för undervisning i mindre sammanhang. Elevantalet på Dalboskolan prognostiseras att minska under prognosperioden fram till 2035.

Barn- och utbildningsnämnden beslutade 2024-09-16 §61 (BUTN 2024/4) att föreslå samhällsbyggnadsnämnden att inför planerade renoveringar av Dalboskolan och Frändeskolan utreda möjligheter och kostnader för att anpassa lokalerna i enlighet med ett framtaget funktionsprogram för att öka barnens trygghet och säkerhet, öka lokaleffektiviteten, öka samnyttjandet av lokaler mellan barn- och utbildningsnämndens olika verksamheter samt skapa lokaler som gör det möjligt att möta dagens behov av tillgängliga lärmiljöer (möta olika behov).

Hyreskostnaden per elev ligger drygt 8 000 kronor under genomsnittet för Vänersborgs kommuns 7–9-grundskolor.

Skolsköterskemottagningen på Dalboskolan motsvarar verksamhetens behov mycket väl. Likaså finns tillräckligt med utrymme för kuratorer och lokalerna lever upp till verksamhetens och elevernas behov. Det finns även tillgång till lokal för gruppverksamhet. Det mobila skolteamet har tillräckligt med utrymme men ändamålsenligheten är inte fullgod sett till tillgänglighet och arbetsro. Psykologerna har inte tillräckligt med utrymme och lokalerna motsvarar inte verksamhetens behov då det inte finns lokal till utredningsarbete.

Sammanfattning: Lokalutnyttjandet av Dalboskolans lokaler kommer att ses över tillsammans med lokalerna i Frändeskolan för att bland annat öka lokaleffektiviteten och skapa tillgängliga lärmiljöer.

4 Slutsats: behov av åtgärder

Följande behov har identifierats i denna utredning:

När det gäller **förskola** är en lösning för situationen för Öxnered förskola akut då lokalerna inte kan användas och modulerna behöver ersättas. Även förbud att bedriva verksamhet i Dalaborgsparkens lokaler samt en prognostiserad framtida befolkningsökning i Öxnered gör att behoven inom området är stora.

Arbete pågår med en förstudie för att kartlägga ytterligare behov av förskoleplatser i centrala Vänersborg under prognosperioden. Utifrån befolkningsprognosen kan det runt år 2029/2030 behövas nya förskoleplatser i området. När det gäller Dalsland är det tidigare utredda behovet av ett utökat antal platser i området osäkert utifrån befolkningsprognos. Brålanda förskolas moduler behöver långsiktigt ersättas med permanenta platser och externt inhyrda lokaler (Equmeniakyrkan) för Frändefors förskola behöver dock ersättas.

För **grundskola och anpassad grundskola årskurs F-6** förväntas antalet grundskoleplatser vara tillräckliga under planeringsperioden utifrån befolkningsprognosen som visar en marginell minskning av antalet barn. Organiseringen av grundskolorna kommer att behöva ses över utifrån befolkningsprognosen och det flertalet tillfälliga moduler som idag används av grundskolorna. Mariedalskolan är i behov av en ny idrottshall som är dimensionerad för grundskolans storlek och tillgänglig för alla elever. Barn- och utbildningsförvaltningen behöver fortsatt följa utvecklingen av antalet elever i anpassad grundskola för att säkerställa att det finns lokaler efter behov. För Dalslandsområdet behöver lokalkapaciteten utökas på Brålanda skola i enlighet med tidigare utredning angående Brålanda skola. Den elevökning som prognostiseras för Skerruds skola behöver analyseras och beaktas i samband med utökad lokalkapacitet på Brålanda skola. På Frändeskolan krävs i närtid stora underhållsåtgärder för att komma till rätta med arbetsmiljön för både elever och personal, lokalutnyttjandet kommer att ses över tillsammans med lokalerna på Dalboskolan.

När det gäller **grundskola och anpassad grundskola årskurs 7–9** är antalet grundskoleplatser i centrala Vänersborg tillräckliga under planeringsperioden utifrån befolkningsprognos. Organiseringen av de tre grundskolorna i området kommer att behöva ses över. Även i Dalsland är antalet grundskoleplatser i området tillräckliga under planeringsperioden utifrån befolkningsprognos. Lokalutnyttjandet kommer att ses över tillsammans med lokalerna i Frändeskolan. Barn- och utbildningsförvaltningen behöver fortsatt följa utvecklingen av antalet elever i anpassad grundskola för att säkerställa att det finns lokaler efter behov.

Denna plan ska utgöra underlag till det kommungemensamma lokalförsörjningsunderlaget. För att underlätta en kommungemensam prioritering och framtida beslut om fastighetsinvesteringar följer i tabellen nedan en **prioritering** av barn- och utbildningsnämndens lokalbehov. Prioriteringen bygger på tidsaspekten, ju tidigare ett projekt behöver vara klart för att möta behovet desto högre prioritet. En annan aspekt är tillgången till alternativa lösningar. Projekt där det inte finns någon alternativ lösning i nuläget prioriteras högre jämfört med projekt där det finns en alternativ lösning (exempelvis om det idag finns tillgång till moduler där bygglov kan förlängas). Läs mer om prioriteringen i bilaga 3.

I tabellen nedan redovisas lokalbehov med uppskattningar av kommande investeringsbehov. Efter att behoven har bedömts behöver förstudier genomföras för att avgöra vilket lösningsalternativ som är lämpligast och mest kostnadseffektivt. I de fall förstudier redan är genomförda är det barn- och utbildningsnämndens beslutade lösningsalternativ som presenteras. Behov markerade med "X" innebär att förstudie inte är genomförd/pågår och att det därför inte finns någon beräknad kostnad.

Tabell: Prioritering av barn- och utbildningsnämndens lokalbehov

Prio	Lokalbehov	Åtgärd	2026	2027	2028	2029-	Prel. investering i mnkr	Status	Notering
1	Specialsalar	Nybyggnation idrottshall Mariedalskolan	46,6				48,6	Lokalplanering & ändring detaljplan	Behov av en tillräcklig och tillgänglig idrottshall
1	Förskola	Akut ersättning av befintliga förskoleplatser Öxnered förskola	X					Förstudie pågår	Avser behov av 125 platser varav 80 platser i permanent förskolebyggnad och 45 platser i moduler
1	Förskola	Förskoleplatser ersättning för Dalaborgs förskola	X	X	X			Förstudie pågår	Förbud att bedriva förskoleverksamhet i Dalaborgsparkens lokaler fr.o.m. 1 januari 2029
1	Förskola	Förskoleplatser Öxnered/Skaven		X	X			Förstudie pågår	Avser behov av 45 platser utifrån prognostiserad befolkningsökning
1	Förskola	Förskoleplatser Centrala Vänersborg		X	X			Förstudie pågår	Förskoleplatser utifrån prognostiserad befolkningsökning
1	Förskola	Utbyggnad Frändefors förskola		1	8		9	Förstudie genomförd	Förbud att bedriva förskoleverksamhet i Equeuniakyrkans lokaler fr.o.m. 1 januari 2029
2	Grundskola	Utökad lokalkapacitet, Brålanda skola F-6		1	32,8		33,8	Förstudie genomförd	Öka ändamålsenligheten och ersätta moduler
2	Förskola	Utbyggnad Brålanda förskola		1	27	32,6	60,6	Detaljplan begränsar utbyggnadsmöjligheterna	Utökning med 72 platser, varav 36 nya platser och 36 platser som ska ersätta modul
3	Anpassningar	Verksamhetsanpassningar	3	3	3		9	Årligt anslag	
3	Anpassningar	Förskole- och skolgårdar	3	3	3		9	Årligt anslag	
		Summa	52,6	9	73,8		170		

Beräkningarna av investeringssummorna i tabellen ovan är gjorda av samhällsbyggnadsförvaltningen

5 Bilagor

Bilaga 1. Redovisning av nuläge

Bilaga 2. Prognoser barn- och elevantal 2026–2035

Bilaga 3. Prioritering av lokalbehov

6 Referenser

Arbetsmiljölagen 1977:1160

Bunar. (2015). *Elevsammansättning, klyftor och likvärdighet i skolan*

Böhlmark, Holmlund, & Lindahl. (2015). *Skolsegregation och skolval*. Rapport 2015:5

Fördjupad utredning Dalsland: Nuntorp, dnr: 2015/54

Förskola för fler barn Prop. 2021/22:132

Förskolespåret, (2012)

Förstudie Ny idrottshall Mariedalskolan (BUTN 2022/125, BUN 2022-12-19, § 97)

HÄLS.2023.1286 Beslut angående Öxnered förskola på fastigheten DALSBURG 3, diariefört BUTN 2024/6

HÄLS.2023.1288 Beslut gällande angående Frändefors förskola gällande fastigheten FRÄNDEFORS 1:227, diariefört BUTN 2024/6

HÄLS.2023.1312 Beslut angående Dalaborgs förskola, gällande fastigheten TAMBURINEN 2, diariefört BUTN 2024/6

Hälso- och sjukvårdslag 2017:30

Investeringsbudget MRP 2020, bilaga 2, dnr BUTN 2018/104. Hid 2019.290.

Sammanträdesprotokoll Barn- och utbildningsnämnden, Budget 2020, Mål- och resursplan 2020-2022: Fastighetsinvesteringar, § 22, 2019-02-18, dnr 2018/4

JPInfonet, *Utskott säger ja till förslag om förskola för fler barn*, hämtat 2022-09-22, finns tillgänglig på https://www.jpinfo.net/se/JP-SkolNet/Nyhetsarkiv/nyhetsnotiser/Nyheter/Nyheter/d_4701654-utskott-sager-ja-till-forslag-om-forskola-for-fler-barn

Kommunfullmäktiges beslut 2022-12-14, § 198 och 199

Lokalförsörjningspolicy, antagen av Kommunfullmäktige 2020-04-15, §52

Mål- och resursplan 2020–2022, fastställd av kommunfullmäktige 2019-06-19

Ny skola på Holmängen, Lokalplanering Holmängenskolan (BUTN 2019/142). Beslutad på barn- och utbildningsnämnden 2020-01-20, §5

Reviderad förskole- och grundskoleplan - Lokalförsörjningsplan 2019-2027.

Sammanträdesprotokoll barn- och utbildningsnämnden 2019-02-18, § 19, BUTN 2015/54. Hid 2019.267

Reviderad förskole- och grundskoleplan 2020-2028 (BUTN 2019/157). Antagen av barn- och utbildningsnämnden 2020-01-20 (§3)

Reviderad förskole- och grundskoleplan 2021-2029: Förstudie om tillskapande av förskoleplatser i centrala Vänersborg och på Onsjö. BUTN 2020/147, 2021-10-18, §66

Reviderad förskole- och grundskoleplan 2023-2032: Förstudie gällande platsbehov förskola och grundskola F-6 i Vargön. BUTN 2021/124, 2022-09-19, § 64

Riksdagen, *Mer tid till lärande, extra studietid och utökad lovskola*, hämtat 2022-10-18, finns tillgänglig på https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/mer-tid-till-larande-extra-studietid-och-utokad_H901UbU30

Riktlinjer för lokalförsörjning, antagna av Kommunstyrelsen 2020-03-25, §56

Skolverket. 2019. *Hälsa för lärande –lärande för hälsa*

Skolverket. (2019). *Så här fungerar förskolan*

Skollag (2010:800)

Tillskapande av förskoleplatser i Dalsland. BUTN 2020/147, BUN 2021-01-18, §7

Utredning av de centrala grundskolorna i Vänersborgs kommun; -Fördjupad utredning av etapp 1 i skolutredningen. Sammanträdesprotokoll barn- och utbildningsnämnden 2016-06-20, §72

Utredning, Norra skolan och ny skola på Holmängen, dnr BUTN 2015/49 hid. 2016.1373

Västra Götalandsregionen. (2016) *Att motverka skolmisslyckanden*. Rapport 2016